

VODIČI 16 - 19

Autor: Marek Wiesenganger a kolektív

Vodiči – program pre chlapcov vo veku 16 – 19 rokov
(1. fáza - odskúšanie a prispôsobenie miestnym podmienkam)

obsah

Slová na cestu...
Tajomstvá vodiča
Zostup do vnútorného sveta mladých mužov
po opustení etapy objaviteľov
Príbeh pútnika
Skúsenosť pútnika dnes – stať sa vodičom
Základné úlohy vodiča
Ciele zodpovedajúce úlohám
Aký si Ty vodič?
Ponuka byť vodičom dnes
Ponuka Boha
Cesta vodiča
Dôležité prvky cesty
Kľúčová prítomnosť muža
Mojšiš
Stáva sa z chlapca vodič?
Záver

STRETNUTIA

Metodiky jednotlivých stretnutí

Slová na cestu...

Pomaly sa blížili k autu. Tep sa mu zrychl' oval, kvapky potu mu jemne orosili čelo. Otec sa len usmial a podal mu kľúče. „Ideš chlapče!“...

Aký je to pocit dostať vodičák?

„Ako keby ti niekto otvoril dvere, trochu sa bojíš lebo to so sebou nesie aj zodpovednosť ale hlavne sa tešíš, že môžeš slobodne jazdiť a objavovať nové cesty.“ (Džino)

„Neopísateľný, krásny, čím skôr som si chcel radniť za volant a ísť sa ozať previesť, po meste, točiť volantom, brzdiť, pridávať plyn a preradzovať rýchlosti, pri predlúčaní podradiť a počívať krásny zvuk motora vo vyšších otáčkach, pravdu povediac ja sa v šoférovaní vyžívam, veľ mi ma to baví, pre mňa je to neopísateľný pocit, veľ a krát sa mi stalo, že som si jazdu autom tak užíval, že som nevnímal spolucestujúcich v našom aute, bol som v niekom nebi, bavil som sa, bol som mimo planétu zem.“ (Peter Mayer)

„Bolo ako dostať sa do vyššieho levelu. Nebolo to kvôli tomu, že by som sa tešil na to, ako mi ocino prvý zverí kľúče od auta, pretože my auto nemáme. Ale aj napriek tomu som vedel, že budem často šoférovať a to na stavbe, kde som pracoval a s krstnou, ktorá povedala, že jej auto mám plno k dispozícii. Dost' krát sa mi stalo, že známi boli na aute a chceli si vypríť. Mal som pocit, že ma tí ľudia potrebujú, že im môžem pomôcť.“ (Juraj Bobunický)

„Na pre chalaná mať vodičák je asi taký jeden krok k dospelosti. Stáva sa vodičom ako je jeho otec, starý otec, čiže môže robiť to čo oni.“ (Jano Šakový)

Čo dodať?

Asi len to, že tieto stránky nie sú o niečom povrchnom alebo rýchlo a účinne zabávajúcom.

Sú pozvaním. A to najmä pre Teba.

Sú pozvaním na Tvoju vlastnú cestu stávania sa mužom, ktorý žije svoj život naplno. Sú pozvaním pre zostup do Tvojich najhlbších tajomstiev, do tajomstiev duše muža.

Iba ak Ty vykročíš na túto cestu, budeš schopný kráčať po nej spolu s chlapcami.

Tak ako?

Ideš?

Ak áno...

Nech sa páči,

cesta začína...

Zostup do vnútorného sveta mladých mužov po opustení etapy objaviteľov

Čím je charakteristický život mladého muža v tejto etape jeho zrenia?

Čo sa v ňom oproti predchádzajúcej časti cesty mení?

Ktoré časti duše muža sa v ňom prebúdajú a potrebujú sa rozvinúť?

Toto sú naše veľmi dôležité otázky, pretože to, čo sa odohráva v tejto etape, ostáva prítomné v našom vnútri do konca života. Pokúsme sa najprv aspoň trochu vyjadriť, aké prvky má srdce mladíka v tejto etape premeny na zrelého muža:

- je zameraný prevažne na seba, na svoj život, svoj úspech, seberealizáciu
- prebúda sa v ňom schopnosť sebareflexie (chce sa analyzovať, pravdivo sa spoznávať, ale súčasne má problém prijať vlastné chyby a hranice)
- má schopnosť hľadať súvislosti = k experimentovaniu (predchádzajúca etapa) sa pridáva aj zdôvodňovanie- hľadanie zmyslu (obdobie postupného upevňovania vlastnej identity)
- je kritický a citlivý na obmedzovanie „zhora“ a „zvonku“, chce žiť a konať podľa vlastného uváženia
- nadobúda schopnosť byť samostatným (na úrovni hodnôt, postojov, konkrétnych riešení vedenia domácnosti sa postupne distancuje od rodiny, nie je už iba čistá kritika a rebélia)
- chce chápať to, čo sa od neho požaduje a chce sa sám pre to rozhodnúť
- kolíše medzi tým, čo spoznáva ako správne a tým, čo mu viac vyhovuje, má tendenciu prispôbovať si pravidlá života podľa osobnej výhodnosti
- často berie svoj život, vzťahy, veci, ktoré má ako niečo samozrejmé, reálne si neuvedomuje, koľko práce a času je za tým všetkým, kto všetko za jeho životom stojí, „na koho pleciah stojí“
- nachádza sa uprostred dôležitých rozhodnutí (čo ďalej so svojim životom? čo so sebou? čo so vzťahom?...), jeho rozhodnutia sú často povrchné, nestále a krátkodobé
- chce si vytvárať vlastný životný štýl
- jeho život je silno zviazaný s partiou
- v partii a cez partiu nachádza sám seba, tu si musí vybojovať seba a svoje názory
- navonok chce pôsobiť suverénne, ale vnútorne je stále krehký
- často sa prispôbuje, ale narastá schopnosť opustiť „stádovitú“ správania
- obdivuje ľudí, ktorí čosi znamenajú v spoločnosti
- postupne je schopný vnímať a doceniť vnútorne silných ľudí, prechádza od hodnotenia na základe zdania a povrchu k hodnoteniu vnútorných kvalít človeka
- chce mať vzťah s dievčaťom
- chce byť obdivovaný a uznaný od dievčaťa
- narastá sila vnútornej túžby zdieľať svojho vnútra, je to vek silných priateľstiev v partii, s dievčaťami, s kňazom...

- dokáže prerozprávať hodiny- menej sa potrebuje bláznit', oproti predchádzajúcej etape chce viac diskutovať
- chce byť v reálnom svete a čosi v ňom znamenať (silno prežíva okamihy získania možnosti mať reálne niečo na vlastných pleciach)
- silno na neho pôsobí zverená úloha daná s dôverou
- často býva naivný- myslí si, že veci pôjdu v pohode, bez problémov, často netuší, čo všetko si riešenie naozaj vyžaduje
- dokáže ho rozčarovať, znechutiť, nahnevať nedokonalosť systému, nedokonalosť druhých, ľahšie si potom sám ospravedlní, keď niečo „pustí k vode“

Príbeh pútnika

Filmy, knihy, dávne povesti, ale aj silné príbehy viery. Tu všade sa dá nájsť ďalší zo základných obrazov muža, ďalší zo základných príbehov, ktorý potrebuje každý muž začať žiť, aby naplnil svoj život.

Je to príbeh muža – pútnika, ktorý opúšťa istoty zázemia rodiny a odchádza hľadať pravdu o sebe, o živote, o svete.

Vie, že by mohol ostať, vie, že má niekde svoje miesto, ale on napriek tomu ide preč, v ústrety neistote a neznámemu. Odchádza preto, lebo vníma, že musí. Vie, že ak ostane, možno prežije spokojný a úspešný život, ale on napriek tomu nebude vnútorne spokojný. Odchádza, aby spoznal svoj príbeh života a aby ho naplnil.

Na tejto ceste putuje ako neznámy cestujúci, nikto nevie, akú má minulosť, kým bol. Je len tým, kým sám chce byť. Záleží na ňom a na tom, ako sa prezentuje, ako sa správa, ako koná. Nemôže sa oprieť o rodinné známosti. Všetko je v jeho rukách a on sám je bezprostredne vydaný životu. Putuje teda nechránený a zraniteľný.

Napriek tomu, že putuje sám a že v prvom rade ide o jeho príbeh života, nie je na svojej ceste úplne sám. Počas putovania totiž stretáva mnohých ľudí, ktorí nejakým spôsobom potrebujú jeho pomoc alebo ktorých pomoc potrebuje on sám. Jeho cestu vytvárajú ľudia, ktorých život často závisí od jeho všímavosti a od rozhodnutia stať sa súčasťou ich života. Mohol by ísť ďalej bez zastavenia, ale vedel by, že tým stráca sám seba, že on bol ten, ktorý bol tým ľudom poslaný, že to bola jeho úloha.

Na tejto ceste je často prítomná aj žena. Môže to byť dievča, ktoré na neho čaká, kým sa vráti o svojej cesty alebo to môže byť žena, ktorú na ceste stretáva. V oboch prípadoch je dôležité, aby sa jeho cesta nezastavila v okamihu spoznania životnej lásky. Je dôležité, aby on mal silu a odvahu kráčať ďalej a ona veľkodušnosť nechať ho ísť a čakať, kým sa k nej vráti.

Púť tohto muža je veľmi silnou duchovnou cestou, pretože počas nej schádza do najhlbších miest svojho vnútra a objavuje základné pravdy o sebe a svete. V mnohých okamihoch cesty sa dostane na hranice svojich možností, kedy rukolapne spoznáva, že nie je centrom sveta a že život je dar, ktorý má rozvíjať. Tieto hraničné okamihy skúšky, v ktorých ho často opúšťajú najbližší priatelia, sú časom kedy sa najviac posunie dopredu.

A kedy končí jeho cesta? Zvyčajne vtedy, keď potom, ako našiel sám seba, ako spoznal to, na čom sa dá postaviť život a aké je jeho miesto v živote, urobí rozhodnutie, čo ďalej so svojim životom.

P.S.: asi netreba pripomínať, že jeho cesta sa vo väčšine príbehov končí spoločným vydaním sa do života so ženou jeho srdca.

Skúsenosť pútnika dnes - stať sa vodičom

Odísť, zobrať život do vlastných rúk, postarať sa o seba, ísť, kam chcem, stať sa významným pre druhých a pre svet, zažiť rôzne dobrodružstvá... jednoducho odísť na cesty a stať sa pútnikom. Má tento príbeh nejakú obdobu v dnešnej dobe?

Určite by sme ich našli niekoľko, nás však oslovila významná skúsenosť, ktorá sa nám zdá inšpiratívna pre celé obdobie posledných rokov strednej školy a ktorá v sebe skrýva odpovede na všetky kľúčové potreby a schopnosti mladého muža.

Je to skúsenosť, keď sa mladý muž stane vodičom. Vtedy sa väčšine chlapcov splní ich sen. Je to sen o voľnosti, o putovaní krajinou, sen o rýchlosti a ukázaní svojich schopností. Získaním vodičačky sa otvára nový svet a súčasne sa mení jeho postavenie v ňom. Môcť riadiť auto je niečo veľmi silné. Prvá dlhšia jazda, prvá krízová situácia, prvá samostatná jazda s otcovým autom... Má to svoje čaro. Získať vodičaček však okrem silného náboja hrdosti a dobrodružstva vyžaduje aj mnohé nové postoje a potrebu istých schopností. Napr.:

- Nehľadieť iba na seba a svoje plány, ale mať prehľad a nadhľad nad situáciou na ceste.
- Neprispôbovať si všetko svojim túžbam ale chápať princípy jazdy a putovania (vie

reagovať v rôznych situáciách).

- Rešpektovať život taký, aký je (nediskutuje o pravidlách premávky, ale ich prijíma; prijať rôzne obmedzenia na ceste; vodič nikdy nevie, čo ho čaká, má možnosť určovať svoju cestu, ale nie to, čo ho na nej stretne).
- Byť pokorným pred náročnosťou cesty a jazdy (prispôbiť sa ceste alebo počasiu, aj keď potom nemôže ukázať svoje schopnosti rýchlej jazdy).
- Byť zodpovedným za posádku, ktorú vieze (jeho zlyhanie má to dopad na ostatných)
- Otvoriť sa možnosti zlyhania druhých - je to skúsenosť krehkosti a obmedzenosti života.
- Stávať sa opatrným voči životu (neriskuje zbytočne).
- Prijímať plnú zodpovednosť za jazdu, nebyť nikým chránený (dovtedy bol pred zodpovednosťou chránený rodičmi, úletmi, teraz je sám vystavený životu, musí sa s ním vysporiadať tvárou v tvár = priestupok už nemôže hodiť na spolujazdca, na inštruktora, rodiča...).
- ...

Byť vodičom sa teda netýka iba nejakého preukazu alebo niekoľkých hodín autoškoly a zvládnutia testov a jazd na skúškach. Ide o niečo oveľa hlbšie a osobnejšie. Je to niečo, čo vyjadruje srdca muža, jeho túžby, sny, potreby. Ale súčasne je to niečo, čo dáva jeho schopnostiam priestor uplatniť sa. Tiež to vi-

díme ako dôležitý moment, ktorý dáva celej etape vodičov čaro a otvára širší rozmer ich vnútorného rastu. Ukazuje, že sú významní a že za chvíľu to budú oni, ktorí budú reálne tvoriť svet a budú mať svoj život a životy druhých vo svojich rukách.

Aká je teda cesta, počas ktorej si chlapec uvedomí tajomstvá svojej osoby a možnosti, ktoré sa pred ním črtajú? Ako sa udeje vý-

znamná „premena“ chlapca - pubertáka na chlapca – mladého muža, ktorý prijíma zodpovednosť za svoj život? Ako by sme mohli konkrétnejšie sformulovať základné úlohy a ciele tejto etapy zrenia? Aké črty má významná rola staršieho priateľa, ktorý otvára chlapcovi nové horizonty jeho osoby a sveta okolo neho? Pokúsme sa postupne odpovedať na tieto otázky...

Základné úlohy vodiča

Ako by sme teda mohli sformulovať základné úlohy mladého muža, aby rozvinul bohatstvo, ktoré sa v ňom odhaľuje?

Ak sa dobre pozrieme na príbeh pútnika a skúsenosť vodiča, môžeme povedať, že chlapec **potrebuje s odvahou opustiť teplo domova, vydať sa na cesty a uprostred života a spoločstva v pravde objavovať seba a druhých.**

Preto sme hlavnú úlohu sformulovali nasledovne: **prijať zodpovednosť za vlastný život a svet, v ktorom žijem a formulovať vlastnú víziu života** – čo na to hovoríš?

Táto úloha je spojená aj zo základnými schopnosťami, ktoré pre jej úspešné zvládnutie potrebuje chlapec rozvíjať:

stávať sa autentickým (od krízy k záväzku)
nadobúdať autonómiu (od naivity k sebestačnosti)
byť solidárnym (od ľahostajnosti k angažovaniu)
mať rešpekt voči životu (od manipulácie k úcte)

Stávať sa autentickým znamená nadobúdať vlastnú identitu, byť sám sebou v rôznych situáciách a partiách, stáť za svojimi hodnotami a postojmi aj vtedy, keď to nemusí byť výhodné. Identita je to, voči čomu vnímam vnútorný záväzok, teda nerobím to len na základe vonkajších okolností alebo uznanie druhými. Kým predchádzajúca etapa bola o zrode nového JA a o silnej kríze identity, táto etapa je o prehĺbení sebapoznania a o vnútornom stabilizovaní sa. Je o opúšťaní povrchných kritérií a objavovaní vlastnej hĺbky. Je o opúšťaní mnohých tvári podľa toho, s kým práve som. Je o jednote vonkajšieho a vnútorného sveta osoby. Pre dosiahnutie takejto autentickosti je potrebné, aby sa mladý človek otváral vlastnému vnútru, ale tiež, aby mal niekoho, kto mu pomáha kráčať po ceste nachádzania a napĺňania vlastného príbehu.

Základnými schopnosťami sú pravdivosť, odvaha a pokora.